

Rozdział I

- TENDENCJE ROZWOJOWE PRUSKIEJ SZKOŁY ELEMENTARNEJ** str. 5
 Pruska działalność szkolna w prowincji Prus Południowych. Rola kolonii niemieckich pod zaborem pruskim. Utworzenie seminarium nauczycielskich w Poznaniu i Łowiczu. Stosunek polskiego społeczeństwa do szkoły elementarnej. Osiągnięcia w rozwoju szkoły elementarnej w prowincji Prus Południowych.

Rozdział II

- SZKOŁY ELEMENTARNE W LATACH 1807—1831 W ŚWIETLE USTAWY** str. 11
 Sytuacja gospodarcza i polityczna w Księstwie Warszawskim. Powołanie Izby Edukacyjnej — naczelnej władzy oświatowej. Utworzenie Dyrekcji Edukacyjnej, Komisja Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia. Organizacja prowincjonalnych władz oświatowych. Dozory szkolne. Organizacja szkół elementarnych i nauczania. Nauczyciel, jego prawa i obowiązki. Silniejsze akcenty w niektórych przepisach szkolnych czasów Królestwa.

Rozdział III

- POLSKA MYŚL PEDAGOGICZNA I KONCEPCJE OŚWIATOWE W ZAKRESIE WYCHOWANIA LUDU W PIERWOTNYM TRZYDZIESTOLECIU XIX W.** str. 23
 Reprezentanci ideologii liberalnej i ich koncepcje oświatowe: problemy oświaty ludu według poglądów St. Staszica, St. Potockiego, A. Ostrowskiego, T. Mostowskiego. Problematyka oświaty ludu na łamach niektórych czasopism współczesnych. Komitet Reformy a sprawa oświaty chłopów. Poglądy na sprawę oświaty chłopów wśród reakcyjnej szlachty. Myśl oświatowa szlacheckich rewolucjonistów. Wpływy europejskiej myśli pedagogicznej na szkołę elementarną w Polsce.

Rozdział IV

- ROZWÓJ SZKOŁY ELEMENTARNEJ W CZASACH WŁADZY POTOCKIEGO** str. 39
 Wstępne poczynania szkolne władz oświatowych. Rozbudowa szkół elementarnych w 1808 roku. Akcja duchowieństwa katolickiego podjęta w sprawie oświaty ludu w początkach Księstwa Warszawskiego. Stosunek właścicieli ziemskich do rozwijających się szkół elementarnych. Działalność eforów. Praca Izby Edukacyjnej nad organizacją szkół elementarnych. Osiągnięcia Izby w zakresie rozbudowy szkół elementarnych w końcowych latach Księstwa. Podsumowanie osiągnięć Izby Edukacyjnej. Okres upadku wielu szkół elementarnych w latach 1812—1816. Nasilenie akcji rozbudowy szkolnictwa elementarnego w końcowych latach władzy ministra Potockiego. Rola organizatora szkoły. Pierwsze szkoły elementarne żydowskie. Kształcenie dzieci w szkołach elementarnych. Szkoły w koloniach niemieckich. Walka Potockiego o utrzymanie składki szkolnej. Zestawienie liczbowe.

Rozdział V

- OKRES ZAŁAMANIA SIĘ ROZWOJU SZKOŁY ELEMENTARNEJ** str. 71
 Zmiana na stanowisku ministra Oświecenia. Upadek szkół we wsiach szlacheckich. Upadek szkół w miastach szlacheckich. Przyczyny załamania się rozwoju szkół elementarnych. Szkoły w dobrach rządowych. Obrońcy szkół elementarnych. Projekt ministra Grabowskiego o stałym uposażeniu szkół elementarnych. Narady deputacji nad przedłożonym projektem dekretem. Rozwój szkół miejskich za czasów Grabowskiego. Zestawienie statystyczne szkół w trzecim dziesięcioleciu XIX wieku.

**SZKOŁY ELEMENTARNE I SPRAWA OŚWIATY LUDU W CZASIE POWSTANIA LI-
STOPADOWEGO str. 86**

Sytuacja ekonomiczno-społeczna kraju. Reorganizacja władz oświatowych. Odezwa Lelewela do nauczycielstwa. Warszawskie szkoły cyrkulowe. Organizacja bytu szkół żydowskich miasta Warszawy. Głosy o oświacie chłopca z trybuny sejmowej. Sprawa szkół wiejskich w statucie Towarzystwa Przyjaciół Włościan. Sprawa oświaty ludu na łamach prasy współczesnej. Komisja przygotowująca projekt reformy szkolnej i uwagi do niej przesyłane. Sytuacja szkół elementarnych w kraju.

Rozdział VII

NAUCZYCIEL SZKOŁY ELEMENTARNEJ str. 93

Los nauczycieli angażowanych przez b. władze pruskie. Napływ do zawodu nauczycielskiego w czasach Księstwa Warszawskiego. Wykształcenie nauczyciela. Pochodzenie społeczne. Instytut kształcenia nauczycieli w Łowiczu i Puławach. Nominacja nauczyciela. Warunki bytu nauczyciela szkoły elementarnej i jego obowiązki. Tendencje obniżania uposażenia nauczyciela. Starość nauczyciela. Nauczyciel obrońcą interesów ludu. Udział nauczycieli w powstaniu listopadowym. Nauczycielka robót kobiecych w szkole elementarnej.

Rozdział VIII

URZĄDZENIE SZKOŁY, PROGRAM I METODY NAUCZANIA str. 117

Budynki szkolne. Zaopatrzenie szkół w sprzęty i pomoce. Frekwencja szkolna. Czas szkolnej nauki dzieci. Program. Popisy szkolne i egzaminy. Podręczniki szkolne. Elementarz Wolskiego i jego metoda nauczania czytania i pisania. Nauka metodą Bell-Lankastra. Wyniki nauki szkolnej. Ocena uczniów.

ZAKOŃCZENIE str. 145

Specyficzne czynniki rozwoju szkół elementarnych na różnych terenach ziem polskich. Osiągnięcia władz oświatowych Księstwa i początków Królestwa jako dalszy etap w porównaniu z osiągnięciami KEN w zakresie oświaty ludu. Polska szkoła elementarna omawianych lat w porównaniu z oświatą ludową Prus, Rosji, Austrii i Francji.

PRZYPISY BIBLIOGRAFICZNE str. 155

WYKAZ NAZWISK (ZAWARTYCH W TEKŚCIE) str. 168

